

ralizmom prepojena kri seveda ne prenese takih predstav, kaj šele istine!

Tudi mlajša kri ne prenese takih predstav, ker ne stoji v vrsti onih idealistov, ki neprenehoma jadikujejo po učiteljski in slovenski slogi in le v popolni slogi vidijo svojo rešitev. Mi hočemo v prvi vrsti uvaževati dejanski položaj in računati z realnimi razmerami. Prepričani smo, da je sloga spričo dejanskega položaja in spričo človeške narave prvič nemogoča in drugič je pa taka sloga, ki si je žele razni fantasti, tudi povsem nepotrebna, da, celo škodljiva.

Nas ločijo načela, prvo kulturi in šolstvu prijazno, drugo kulturi in šolstvu neprijazno, nasprotno, klerikalno načelo.

Med načeli ni kompromisa in je boj neizogiben! Če bi se pa vendar nasprotje med načeli izkušalo na umeten način prikriti, bi bilo to nesmiselno slepljenje samega sebe, ki se končno maščeje na eni ali drugi strani in stvari le škoduje.

Sicer je pa ravno v živahnem boju tudi živahno življenje. Seveda ne tam, kjer vlada strast in zaradi osebnega boja tudi osebno sovraštvo; tam, kjer vse prevladuje osebne koristi; ampak samo tam, kjer je boj stvaren in se bojuje z dokazi!

Te nastave člankar, ki si jih nastavlja našemu učiteljskemu na deželi, ostanejo prazne, zakaj vsakdo spozna njih namen in se ne da varati!

In mrtvo telo „Zaveze“ bo zopet oživel, ker se ne bo potreba bati izustiti vsake besede v lastnih vrstah, ker ni več onih, ki nesó to, kar so včeraj zvedeli pri nas, ko so se nam hlinili kot prijatelji, v sovražni tabor; ker ni onih, ki takorekoč ukradejo rokopis nam in ga neso nasprotniku, da ga on natisne. Tako daleč moralno propalih nimamo več!*)

O zborovanjih okrajnih učiteljskih društev ne vemo, če se je člankar prepričal, kako delujejo na deželi. Gotovo pa je, da v članku ne dobimo posebne duhovitosti in je popolnoma naraven sklep, da ti potem gotovo ni bilo mnogo na predavanjih in le odtod izvira oni tvoj neznanstvi — dolgčas. Da bi pričakovali od takih članov predavanj — še celo ne! Isto velja tudi o udeležbi drugače na deželi, drugače v Ljubljani. Sicer se pa tudi ni čuditi, da se ravno v Ljubljani ne dobi smisla za sestanke, če upoštevamo dejanski položaj, da je ravno tu koristolovstvo najbolj razvito in si je naš deželni šolski svet vzel za princip, pošiljati sedaj vse „boljšee“ v Ljubljano.

Prezreti pa ne smemo, da je člankar računale z razmerami na Kranjskem in pri tem popolnoma prezrl druge kronovine. Če so na Kranjskem z mnogimi častnimi izjemami razmere za Slomškarijo še dokaj ugodne, se ne sme potem že izreči splošne sodbe, zakaj gotovo je, da se je to, kar se je pridobilo, privleklo z največjim pritiskom in nasiljem. — O članih, kakor že rečeno, imamo razen Ljubljane

*) Dr. Lampe je n. pr. na zadnjem shodu v Vodmatu izkušal z dvema neresnicama utemeljiti svoje in pa svoje stranke sovraštvo do učiteljstva. Dasi smo mu dokazali laž, vendar je ni prekleal. Tak boj ni stvaren, ampak navreden je moč!

Uredn.

**) Ob ugodni priliki bomo govorili jasneje.

Uredn.

prihaja umetnih gnojil v posamezne občine, Prav! Koliko pa je vredna gnojlica, ki gre iz teh občin v igubo? Ne pretiravam, ako trdim, da izhaja v izgubo vsaj tolika vrednost z gnojnico in izhlapevanjem gnoja zaradi neurejenih gnojlišč. In zakaj tako? Snaga je temu kriva! Čudno, a vendar resnično. Naš kmet ima še precej smisla za snago; ko pa se z gnojnico ne da lahko opraviti brez onesnaženja, zato kmet nima rad opravka z njo. Poleg tega pa pride v poštev neprijeten duh gnojnice. Obojega ni pri umetnih gnojilih. Te se prodajajo v taki obliki, da se z njo kmet ne onesnaži, a tudi nosu ni neprijetna.

Tako postopanje pa nasprotuje umnemu gospodarstvu. Našemu kmetu bo treba naprav, da bo izkoriščal gnojnico na način, ki mu bo približno tako prijeten kakor je oni z umetnimi gnojili; da ne bo žaljen niti njegov smisel za snago niti njegov nos.

Sklepam s trditvijo, da se je smisel za snago med našim narodom precej razširil in da gojim upanje, da bo vedno večji tako, da prihodnji rod doživi, da bo glede snage zadovoljiv.

(Dalje.)

in Kranjske tudi druge kronovine in tudi v Ljubljani je težišče na naši strani.

„Zavezina“ zborovanja — tudi to je točka, pri kateri smo res spoznali, da so člankarjeve besede resnične; zakaj vidi se tu res medlost njegovega obraza in nesmisel njegovega prihajanja k zborovanjem. Nepotrebnost računskih zaključkov, referatov itd. — kar se poudarja — koncertov, to pa kvalifikuje dopisnikovo razumnost in smisel za umetna proizvajanja, potem ni čudo, — da ne pojmi pozitivnih uspehov, ker jih morebiti pričakuje takoj na mestu in jih pogreša.

Jelenčeva obošenost na — liberalni frak! Ironija, da vleče to poštene in značajne učitelje od „Zaveze“. Kdo ima daljši frak od naše duhovščine, pod katerega ste zlezli? Le vprašanje nastane, ali ste zlezli iz časti do njih ideje ali iz koristolovstva; imate morebiti že spisan dekret, ali pričakujete službe v Katoliški tiskarni, li mogoče ste v nevarnosti, da pridete v disciplinarno preiskavo, vas je li privedel strah sedanje vlade, se li ne zavedate točnega izpolnjevanja svojih stanovskih dolžnosti?

Tudi glede izstopa „Zaveze“ iz narodno napredne stranke vladajo precej nejasni pojmi. Najprej moramo člankarja poučiti, da mi razločujemo oficiale izstop organizacije kot take iz stranke, a še ni s tem rečeno, da mora pasti vsak posameznik že v ekstremno mišljenje. „Zaveza“ se je smatrala od posameznikov kot nekaj agitacijski odsek narodno napredne stranke in je ravno s tem oficijalnim izstopom zavrgla to mišljenje in pokazala, da se ne da vezati na politične stranke, če je zadeva učiteljskim in šolskim interesom škodljiva.

Ni pa pri tem misliti, da je s tem kaj grešila proti naprednemu načelu, zakaj gotovo je, da je to načelo vsakemu učitelju neobhodno potrebno in je le napredni mu šolstvu prijazno. Torej je posameznega učitelja moralna dolžnost, truditi se za povzdigo tega načela, in najsibo to predsednik „Zaveze“ ali kak drugi član, ker on ne izjavlja, da se smatra naprednjakom kot predsednik „Zaveze“, temveč kot učitelj.

Torej je ravno s tem izstopom pokazalo učiteljstvo, da ima strogo stanovsko organizacijo, ki ne pripada oficijalno nobeni politični stranki, akoprav se smatrajo nje posamezni člani kot pristaši te ali one stranke. Seveda je pa pri tem pripomniti, da se mora „Zaveza“, ako hoče povzdigniti šolstvo, v tem oziru pridružiti naprednemu načelu, ki nam ga podaja moderni svetovni nazor.

In tista klobfata pri nadomestni deželnozborni volitvi! Tudi tu moramo člankarju oporekati, ker ta nima neposrednega stika z naprednim načelom in je le napaka taktike in postopanja narodne napredne stranke, ki pa s tem ne izpremeni načela samega v bistvu nič.

Jelenc, postavljen za kandidata kot predsednik „Zaveze“, torej reprezentant učiteljstva, je bil primoran izvajati konsekvence napačnemu postopanju stranke, izreči oficijalen izstop stanovske organizacije iz stranke, a s tem nikakor ni izjavil tega zaradi svoje osebe, temveč kot tak član „Zaveze“. Sicer pa po taktiki nar. napr. stranke na Kranjskem ni obsojati enakih strank drugih dežel, in ima učiteljstvo izvajati konsekvence, da se to popravi, le na Kranjskem, zavzema pa tudi pri tem popolnoma drugo stališče v slovenskih obmejnih deželah.

Ni pa posledica tega, da bi se moralo učiteljstvo na Kranjskem izneveriti napredni ideji in je popolnoma opravičeno, da obdrži svoje mandate, zakaj sprejelo jih ni kot zastopništvo „Zaveze“, temveč kot osebe same, zaradi svoje delavnosti, osebnosti itd.

O protestnih shodih zaradi discipliniranja naj se člankar spomni na to, da živimo sedaj v popolnoma drugih razmerah nego pred leti. Discipliniranje v tej meri kakor ga proizvajajo slavni gospodje danes, je bilo pred leti nemogoče. Gladovanje in preganjanje ni bilo princip, temveč je moral biti že izreden slučaj, kakor n. pr. Jakličev.

Dandanes ni več na Kranjskem zmernosti in pravice. In niti v obmejnih deželah, kjer so zastopniki oblastev naši narodni nasprotniki, se ne postopa z učiteljstvom tako kakor na Kranjskem!

In vi se dičite z Jakličem, ki vas samo zaničuje in bije po vas po shodih! Imate ga za lep zgled in hodite za njim! Le tako naprej! — Ponašati se boste začeli še s Smrdelom! Tudi za učiteljski stan je dobro, da se je našel kotiček, kamor se izločajo... Dixi.

Dar učiteljstva za obrambni sklad Družbe sv. Cirila in Metoda

Velecenjene tovarišice, predragi tovariši! Res, slabo je naše gnotno stanje, a za izredne čase izredno silo je treba izredne požrtvovalnosti. Valovi prodirajočega potujčevanja mogočno pluskajo ob našo domovino in sovražniki naši se pripravljajo na veliko akcijo, da nas — zatro. Redno delovanje Schulvereina in Südmarke jim je še prepočasno in seči hočejo po izrednem sredstvu, da nas prej premagajo. Na Roseggerjev poziv bodo Nemci zbrali 2 milijona za pomembnevalne svrhe; eno četrtino te vsote že imajo zbrano.

V obrambo zoper nakane sovragov so pričeli Slovenci zbirati za obrambni sklad Družbe sv. Cirila in Metoda. Četudi smo Slovenci mali narod, a živeti hočemo in baš ker smo mal narod, je dolžnost vsakega posameznika tudi nemovitega, da sodeluje, sožrtuje pri obrambi zoper tuje navale. Za Roseggerjev sklad darujejo sicer bogataši po tisočake, darujejo pa tudi nemški uradniki, učitelji in dijaki svoj obolos. — Ali se naj slovenski učitelji in ljubci do naroda damo osramotiti, ali ni naša sveta narodna dolžnost, da tudi mi, neimoviti, damo svoj dar domu na oltar?! Saj smo sinovi naroda, saj delujemo med narodom za narod in narodova nevarnost je naša nevarnost. In dobrobit naroda je tudi dobrobit njegovega učiteljstva. Darujmo torej tudi mi vsak po svoji moči za obrambni sklad Družbe sv. Cirila in Metoda. Uvedimo skupno akcijo, in uspeh bo gotovo tak, da bo v korist domovini nam pa v čast. Pokažimo svojo ljubezen do naroda v dejanju s skupno akcijo; s tem izpodbudimo tudi druge k izredni požrtvovalnosti, a naš stan si pridobi ljubezen in spoštovanje narodnih krogov.

Predlagam sledeče:

I. Vsaka zavedna slovenska učiteljica in vsak zaveden slovenski učitelj daruj v teku petih let vsaj 60 K — imovitejši naj dajo več — za obrambni sklad Družbe sv. Cirila in Metoda.

II. Letos in tudi prihodnje leto uvedimo na dan 20. septembra po vsem slovenskem narodno zbirko za obrambni sklad Družbe sv. Cirila in Metoda.

III. Ob skupščini „Zaveze“ avgusta t. l. v Mariboru se naj izvoli poseben odbor, ki bo vodil zbirko učiteljstva za obrambni sklad Družbe sv. Cirila in Metoda.

Do tedaj, da se izvoli ta odbor, naj se pošiljajo prijave podpisane koliko in v kolikih obrokih hoče kateri darovati. Posebne poštne položnice za to svrhu so vsakomur na razpolago pri socialnem odseku „Zveze slov. štaj. učiteljstva.“

V Narapljah pri Ptujski gori, dne 24. julija 1909.

Anton Pesek,
predsednik socialnega odseka „Zveze“.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca julija: K 135.106.45.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Strahovlada.

Odkar ima S. L. S. večino v deželnem zboru in deželnem šolskem svetu v blaženi deželi Kranjski, vladajo razmere, ki nas spominjajo na srednjeveško inkvizicijo. Zavladala je strahovlada, ki jo čutijo vsi od zadnjega delavca do uradništva, posebno pa čuti teže to strahovlade slovensko napredno učiteljstvo.

Po državnih zakonih je sicer tudi učitelj z drugimi stanovi enakopraven državljani, a dejansko nima naše učiteljstvo nobenega dokaza o enakopravnosti. Nastavijo ga sicer c. kr. dekretom kot stalnega, a ta stalnost je bridka ironija, ker ga lahko vsak dan vzdignejo s prijaznega kraja in pošljejo v največje hribe. Mnogokdo poreče, da je z uradnikom ista stvar, a ni tako. Zgodi se sicer časih, da koga pre-

stavijo, ki je gospodom tam gori neljub, a vendar so to le sila redki slučaji. V zadnjem času poznamo samo slučaj Žun in Tomažin.

Vse drugače je pri učiteljstvu. Tekom dobrega leta so prestavili sedem učiteljev iz enega kraja v drug kraj, kamor ne bi sami nikoli prosili. Pognali so jih od ljudstva, ki jih je imelo rado, pregnali so jih na pritisk klerikalcev, ki so jim bili ti učitelji neljubi. In zgodilo se je, da so zaslužnega 36 let s pohvalo in odlikovanji služkega nadučitelja Janka Žirovnika prestavili iz Št. Vida pri Ljubljani v Borovnico. Žirovnik ima še hčerko v šoli v Ljubljani in s tem, da je on sam bil nastavljen v bližini mesta, je lahko šolal svojo hčerko, a iz Borovnice mu bodo stroški šolanja za polovico več narastli. Poleg tega so mu vzeli še postranskega zaslužka več sto kron, ki jih je imel kot učitelj in voditelj obrtne šole v Šent Vidu, česar v Borovnici ne bo imel. Tako so nadučitelju Žirovniku „izboljšali“ gnotni položaj tisti ljudje, ki oznanjujejo krščansko ljubezen in pravičnost. Sicer smo o tem slučaju že natančneje poročali. Nadučitelja Potokarja so pognali iz prijaznega vinorodnega Št. Lovrenca na Dolenjskem v Banjolo, ki je nekje v hribih ob hrvaški meji, kamor se nikoli noben učitelj ni prosil. Ta ima več otrok, ki bi jih iz Št. Lovrenca z manjšimi stroški izšolal, a sedaj je najbolje, da pri tej oddaljenosti sploh opusti misel na šolanje svojih otrok in jih lahko vdinja v farovž za pastirje in dekle. Tako so znali zopet isti oznanjevalci Kristovega nauka ljubezni izboljšati življenjski položaj nadučitelju Potokarju. Duševno in materialno stanje Potokarjevo je sedaj tako, da mu je obupati. O slučaju Silvestrovega prestavljanja je javnost tudi mnogo pisala, iz česar se je dognalo, da imajo Kanibali v Afriki več pietete, kakor naši vladalci učiteljstva, ki so Silvestra tako daleč prignali, da ni imel kam položiti na mrtvaški oder svojega otroka, ki mu je isti čas umrl, ko so ga v krščanski ljubezni izrejeni ljudje s celo družino vrgli na cesto. Nadučitelja Grmeka so pognali sredi zime v najhujšem mrazu iz prijazne Sore v Komendo, kjer so mu že naprej uprizorili krščanski ljudje primerno ugodnost, da je moral glasom dekreta tekot par dni oditi, a ni imel nikjer stanovanja v novem kraju v Komendi. Šele po posredovanju okrajnega glavarja se mu je dalo stanovanje, in kakor kaže interpelacija doktor Lampeta v deželnem šolskem svetu, ga bodo v kratkem zopet pognali iz Komende. Učitelja Fabina so spodili z Jesenice na Gorenjskem tja dol nekam v samoto ob Savi, da tam preišlja, če ni res, da se „trinoštvo in despotizem širi tam, kjer ena stranka dobi vesoljnost (ali pa učitelje) v svoje klešče“. (Beseda „Slovenca“.)

Nadučitelja Perka so prestavili iz Suhorja ob hrvaški meji k Sv. Lenartu nad Škofjo Loko visoko v hribe, kamor ne drži nobena cesta, temveč navadna hribovska pot. Mož ima petero otrok, ženo v pričakovanju, a seliti se bo moral iz skoro najbolj vzhodnega kraja Kranjske domalega na zahodno periferijo iste dežele. Kakšni stroški bodo to! Na svojem mestu mu bo odkazano stanovanje z eno sobo in kabinetom. Kako naj se naseli v teh prostorih, je njegova stvar, ne pa morda stvar nemško-klerikalne zveze v deželnem šolskem svetu. Pri tem odloku je ljudi tega kalibra vodila „stramme und echte Christenliebe“. Iz Mirne peči so prestavili nadučitelja K. Pikla v Suhor. Tudi ta gotovo ne bo zadovoljen, da ga spravljajo od bližnje železnice v oddaljen kraj, a vdati se mora usodi, ki ga je zadela, in hvalliti Boga, da so mu sploh službo dali pod slavno vlado nemško-klerikalne zveze.

Kaj je bil povod tem prestavljanjem? Lahko rečemo, da samo denunciranje. Učitelju ni potreba pod sedanjo strahovlado nič drugega storiti, kakor izgovoriti kako svobodnejše mišljenje, ali če ne pusti, da bi ga v prah tep-tali; ako v šoli zahteva strogo disciplino in reden obisk šole, pa je že pogubljen. Gorje mu pa, če se na katerikoli način zameri mežnarju, kaplanu ali župniku! Takoj lahko začne pospravljati svoje reči. Ako ustanovi učiteljsko gasilno ali bralno društvo, mlekarino ali hranilnico, tamburaški ali pevski zbor, „Sokola“ ali kako drugo društvo, je že po njem. To je danes kaznjivo dejanje; če pa ima učitelj pri tem še dejanski uspeh, potem se lahko pripravi za selitev. Zadnji čas je cela vrsta denunciranj učiteljev, kako se vedejo v cerkvi, celo kam zahajajo v cerkvi, zahteva se namreč, da pred oltar, s kom občujejo in kaj govorijo o tej ali oni priliki. Denuncirali so učitelja, da

je pozdravil brzojavno svobodomiselec, a se je dognalo, da je pozdravil našo "Zavezo", denunciran je bil učitelj, da je hotel v cerkvi peti proti prepovedi župnika, da je posodil šolsko zastavo za neko slovesnost gasilcev, da se pri njem zbirajo "najslabši ljudje" cele fere, da je dajal v cerkvi (kot organist) bonbončke pevkam, neka pritožba županstva navaja, da se učitelj upira duhovski in deželski gospodski itd.

Kdo pa vse te pritožbe, recte denunciranja preskrbi? Povsod duhovniki. Kaplani imajo pri tem poseben rekord, tako da starejši župniki že znatno zaostajajo za njimi. Terci-alke in drugi podrepniki jim znosijo vse stvari na uho in potem napravi koncept pritožbe "gospod" sam, ki ga prepiše gospod župan ali kdo drugi. Pošlje ga navadno naravnost na deželni šolski svet, da gospodje tam zanesljivo vse naprej preberejo. Potem pa prijadra gospod nadzornik in zasliva otroke, župnika, kaplana, učitelje, župana itd. Vse se vrši tako, da je izključeno, da bi učitelja ne pokopali. Učitelju ne verjamejo ničesar, drugim vse. Stvar pride pred forum deželnega šol. sveta, kjer sede trije duhovniki: Kržič, Lesar, dr. Lampe, učitelj Jaklič, prof. Jare, advokat dr. Šusteršič. Poleg teh dva "zastopnika" učiteljstva ravnatelja Or-nivec in Junowitz, dva deželna šolska nadzor-nika: Levec in Hubad, referent vitez Kalten-egger in zastopnik mestne občine dr. Tavčar. Klerikalna stranka sama ima 6 zastopnikov, liberalna 1. Vlada pa ima ostalih 5 udov. Ti moške odločujejo danes o usodi slovenskega učitelja. Kaj naj pričakuje od njih učitelj, ki ni poslušen farozu? Lahko bi bilo klerikalce ustaviti pri njih divjanju, ako bi hotel baron Schwarz. Žirovnik ne bi bil prestavljen, ako bi Kaltenegger ne glasoval za prestavljenje. Rav-notako tudi drugim ne bi delali krivic, če ne bi dal baron Schwarz svojega blagoslova k vsemu temu početju. Zato poleg kleri-kalcev tvori tudi baron Schwarz strahovlado nad učiteljstvom, in njega zadene večja odgovor-nost, ker je dolžan kot namest-nik cesarjev ščititi učiteljstvo, ki je svojemu cesarju vedno vdano, ki uči in vzgaja na pod-lagi cesarskih zakonov mla-dino za zveste podanike cesar-stvu.

Morala klerikalcev je pač ohlapna na vseh koncih in krajih, zato ne pričakujemo nobenega poboljšanja, nasprotno, še poslabša-nje, ker klerikalci se ne sramujejo največjih škandalov in korupcij, če jim služijo v korist njihove stranke. In preganjanje učiteljstva je sedaj ena kardinalnih točk njihovega politi-škega programa, ki je sankcioniran po samem škofu, ki hoče privedi s takimi sredstvi, kakor smo jih navedli, sestrano učiteljstvo nazaj h Kristusu kralju!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Del-gate za glavno skupščino so dalje prijavila sledeča društva:

XXVIII. Društvo učiteljev in šolskih pri-jateljcev za šolski okraj ljubljanske okolice:

108. Ivan Petrič, učitelj-voditelj v Rudniku.

109. Manca Žgur, učiteljica v Tomišlju.

XXIX. Konjiško učiteljsko društvo:

110. Anton Brumen, nadučitelj v Ča-dramljah.

111. Henrik Schell, nadučitelj v Žrečah.

112. Miroslav Kožuh, učitelj v Konjicah.

113. Alojzija Gorjak, učiteljica v Ča-dramljah.

114. Marica Pavlič, učiteljica v Tepanju.

115. Jozefa Stegenšek, učiteljica v Spi-taliču.

XXX. Litijsko okrajno učiteljsko društvo:

116. Janko Polak, nadučitelj v Dolih pri Litiiji.

117. Marija Polak, učiteljica v Dolih pri Litiiji.

Namestnika:

24. Janez Blagajne, nadučitelj na Vačah.

25. Albin Lajovec, učitelj v Smartnu pri Litiiji.

XXXI. Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic:

118. Anton Porekar, nadučitelj na Humu.

119. Martin Lesjak, učitelj v Rušah pri Mariboru.

120. Ivan Burdian, nadučitelj v Smartnu pri Gornjem gradu.

Pet društev še vedno ni prijavilo dele-gatov. Prosimo, da to store nemudoma.

Po sklepu upravnega odbora "Zaveza" imajo pristop k delegacijski seji edino le pri-

javljeni delegati in delegatije. Zato je prejel vsak izvoljeni delegat legitimacijo, a katero se mu bode izkazati pri vstopu v dvorano.

Na mnogobrojno in veselo snidenje v Mariboru.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za ljubljansko okolico je zborovalo dne 31. julija t. l. ob 10. uri v "Nar. domu" v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Predsednikov nagovor.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Pregled letnega računa.
5. Volitev dveh računskih preglednikov.
6. Volitev društvenega vodstva.
7. Volitev delegatov k zborovanju "Za-veze".
8. Nasveti.

Tov. predsednik konstatuje sklepčnost in pozdravi v precejšnjem številu zbrane tovari-šice in tovariše, bodreč jih k slogi, kolegial-nosti in stanevski zavesti. Spominja se 10 let-nice obstanka društva in 40 letnice šol. zakona in omenja važnejše stvari društva v minolem poslovnem letu.

Poročili tajnikovo in blagajnikovo se vzameta odobruje na zunanje. Preglednika računov sta jih našla v lepem redu.

V odbor so se volili z vzklikom: Jos. Gregorin (predsednik), Janko Žirovnik (preds. namestnik), Avgust Korbar (tajnik), Marica Žgurjeva (taj. namestnica), Jan. Petrič (bla-gajnik), Ivo Trošt (pevovodja) in vrla "stara korenina" Fran Kavčič.

Delegatom za "Zavezino" zborovanje sta bila voljena vrla Marica Žgurjeva in Petrič.

K sklepu se je oglasil še tov. Petrič ter predlagal, da se tov. predsednik, ki je ves čas društvenega obstanka vodil društvo, vestno in spretno, voli društvenim častnim članom — kar se je storilo z veseljem in vzklikom. Sle-dila je na to še prav nepriljubljena domača za-bava. Pogovarjali smo se o stanovskih težnjah in drugih aktualnih vprašanjih ter se razšli v prijetni zavesti, da tudi med učiteljstvom ljub-ljanske okolice še ni zaspala vzajemnost in potrebna stanovska kolegialnost in z željo, da društvo rasi, krepí se in se razvija!

Tajnik.

Štajersko.

Šaleško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 8. avgusta 1909, ob 2. uri popoldne v Šostanju.

- Vzpored:
1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
 2. Dopisi in društvene zadeve.
 3. Šola in kmetiško vprašanje; poročla tov. Trobej — Šostanj.
 4. Nasveti in predlogi.

Ker je to zborovanje zadnje v tekočem šol. letu, pričakuje polnoštevilne udeležbe o d b o r.

Slovenjebistriškega učit. društva dravinjski krožek ima v nedeljo, 8. t. m., po-poldne ob 3. uri v Studenih šestanek. Vabljeni so vse učiteljstvo okraja, ker se vrši pevska vaja za "Zavezino" koncert.

Književnost in umetnost.

Domače ognjišče. Štev. 7. Vsečina: 1. Fran Milčinski: Naša zanemarjena mladina in Kranjska, oblastna ji maheha. — 2. M. K a b a j: Pokorščina je vir sreče. — 3. Slike iz vzgoje: Pri stricu zdravniku na deželi. — 4. Dopisi. — 5. Drobtine. — Pri-poročamo!

Zvonček objavlja v svoji 8. števil. to-le vsebino: 1. Le vstani! J o s. V a n d o t. Pe-sem. — 2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. A. P e s e k. Povest. — 3. Na morskem dnu. L a d. O. Poučni spis s podobo. — 4. Iz južnih krajev. I v o T r o š t. Povest s podobo. — 5. Vanda. M i l i c a J a n e ž i č e v a. Igrokaz v treh dejanjih. — 6. Veselje po-letnih dni. Podoba. — 7. Na polju. A n d r o j R a p e. Pesem s podobo. — 8. Učiteljeva hruška. F. P a l n á k. Povest. — 9. Pred Olgičinim godom. F. H. M e d v e š č a n. Po-vest. — 10. Pozdrav. L e o n P o l j a k. Pe-sem. — 11. Pouk in zabava. Senčena podoba. — Besedna naloga. L. O. — Bešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — Priporočamo!

Klub "Vesna" so ustanovili pretekli teden nekateri bivši člani umetniškega društva "Vesna", ki se je pred nekaj leti razšlo, ker je večina članov zapustila Dunaj. Namen kluba: prijateljska zveza članov, praktični stik z naro-čujočim občinstvom.

Koliko naročil gre v tujino, ker večina naročiteljev ne pozna domačih moči, mnogo-stranosti in njih umetniškega delovanja.

Društvo "Vesna" je slovensko občinstvo opozorilo na mlade moči, ki so se v žalibog prekratkom času društvenega obstoja častno iz-kazale na raznih poljih vpadljivo umet-nosti. "Vesna" se je udeležila korporativno I. jugoslovanske razstave v Beogradu z jako častnim in dobrim gmotnim uspehom, posa-mezni člani so razstavljali tudi drugod. Došlo je na "Vesno" dosti naročil iz domovine, ki jih je društvo izvršilo na zadovoljnost in ve-selje naročiteljev in želo zanje obilo priznanja in pohvale. Pretežna večina članov je takrat še obiskovala umetniške šole. Od tistih dob pa so si znanje izpopolnili in se izurili v svojih

strokah tako, da danes lahko prevzamejo v iz-vršitev velika naročila, ki bi jim takrat delala še težave. Dokaz so dejstva.

Klub izvršuje najrazličnejša naročila, ki spadajo v področje risarske in slikarske umet-nosti: načrte za reklamne namene, n. pr. eti-kete, risbe za inserate, plakate, vinjete za va-bila itd., razglednice, plesna damska darila, risbe za opremo knjig, diplome, humoristica, portrete pokrajinske slike, svete podobe za sobe, cerkvene slike, razne umetnoobrtne načrti, n. pr. načrte za pohištvo, posebno v domačem slogu i. dr.

Klub daje na zahtevo pojasnila.

Naslov: "Vesna", Skofja Loka, Kranjsko.

Klub zaupa v narodno zavednost slov. občinstva! Svoji k svojim! Zaupajmo svojim močem! Ne capljajmo za tujcem, češ, tuja stvar je vselej gotovo dobra! Lahko se osvo-jimo, da bo tujec čutil izpremembo, kadar pride v naše kraje, da bodo naši kraji nosili pečat domačega duha!

Šolska mladina o cesarjevem ju-bileju. Par tisoč te pesmi je na prodaj pri tov. Janku L e b a n u na Bukovici p. Selea nad Skofjo Loko. Dobiva se po 2 h 2 n i a n i ceni: po 2 h (dva vinarja) iztisk, ako se na-roči v večji množini.

Politiški pregled.

*** Kompromis v Istri.** V istrskem deželnem zboru je došlo do kompromisa med Italijani in Slovani. Slovani so privolili v de-litev občin. Do končane delitve, ki bi se imela izvesti do 1. 1915, se ne bodo vršile v nobeni občini nove volitve.

Sankcioniran zakon. Cesar je sankcio-niral zakon, ki meri na odpravo pelagre, sprejet pred dvema letoma v goriskem deželnem zboru.

Nemci proti češki šoli na Dunaju.

Čehi nameravajo ustanoviti s pomočjo šolskega društva "Komenský" tretjo češko ljudsko šolo na Dunaju, in sicer v Meidlingu. V omenjenem okraju so pa priredili Nemci obilo obiskan javen shod, na katerem so sklenili, da hočejo z vsemi silami zaprečiti to češko nakano, ki jo smatrajo za provokacijo dunajskih Nemcev. Kaj, ko bi posnemali v tem pogledu tudi Slo-vani Nemce, ki po vseh slovenskih mestih in pokrajinah ustanovljajo nemške šole, in sicer tudi tam, kjer ni zadostnega števila nemških otrok in imajo te nemške šole glavni namen, sprejemati otroke slovenskih staršev ter jih po-nemčiti, dočim nimajo Čehi, ki se jih nahaja na Dunaju 200.000, drugega namena, nego svoje lastne otroke vzgojiti v materinem jeziku ter jih ohraniti svojemumu narodu.

*** Ogrsko.** Socialni demokrati bodo za-čeli po vsi deželi živahno agitacijo za uvedbo splošne in enake volilne pravice. — Nemci na Ogrskem so pričeli nastopati proti uvedbi splošne in enake volilne pravice. Hujskajo Madjare, naj je ne uvedejo, ker bi zmagali pri volitvah po na-belih splošne in enake volilne pravice Slovani in bi madjarstvo utonilo v slovenskem morju.

*** Revolucija v Španiji.** Zaradi ne-ugodnih uspehov španskih čet v Maroku, kjer je bilo v raznih bitkah ubitih mnogo španskih častnikov in seveda še več vojakov, je nastalo med španskim ljudstvom veliko razburjenje, ki se je na povečalo zaradi tega, ker so se ne-ugodni uspehi ljudstvu prikrivali in niso smeli častniki prinašati resničnih poročil. Zaradi vsega tega so porabili španski revolucionarji to pri-liko, da so nahujskali skoro po vsem kraljestvu množico na tak način, da je izbruhnila na Španskem revolucija. Vlada je bila primorana razglasiti obsedno stanje čez vse dežele. Naj-huje so revolucionarji razstrelili v Barceloni, kjer je prišlo do krvavih spopadov med mno-žico in med policijo in vojaštvom. Ubityh je na obeh straneh vse polno oseb.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Pri odhodnici preganjanega tov. P o t o k a r j a iz Št. Lov-renca ob Temenici na Veliki Loki nabral med tovariši, tovarišicami in učiteljskimi prijatelji tov. Davorin M a t k o 4260 K. K tej vsoti je prispeval gospod notar dr. K u h a r 20 K. zadnjič izkazanih 1498-81 K, doslej darovanih 1541-41 K. Bog plati!

Vestnik.

Abiturijentski sestanek učiteljskišni-kov v Mestnem domu v Ljubljani. Prvi pojav po dolgem času se je porodil v zgodo-vini slovenskega učiteljstva, in krepiti se je pričela moč njega idej. Sestali so se dne 1. t. m. učiteljski abiturienti vseh slovenskih učite-ljišč v beli Ljubljani, da tam proslave svoj praznik vstopa v javno življenje, da ga pro-slave skupno in z roko v roki stopajo v živ-ljenje po načrta, ki so si ga zasnovali.

Zborovanje na sestanku slovenskih učiteljskih abiturientov in abiturientinj 1. avgusta je dobro uspelo. Navzočih je bilo tudi več gospodov učiteljev in v imenu "Za-veze" je pozdravil zborovalce g. deželni po-slanec Gangl. Hvala g. Ganglu za pozdrav in hvala vsem g. učiteljem, ki so se udeležili de-bate. Zvečer je bila na vrtu "Narodnega doma" dobra zabava. Pridne in spretne gospodične so

hotele vsakemu ustreči, enemu s sladkarijami, drugemu z razglednicami in tretjemu zobe s cveticami, ki so jih darovali g. učitelji Črna-goj, Petrič, Trošt in Žirovnik. Vsem skupaj hvala! Prav iskreno pa se zahvaljujemo g. državnemu poslanec, mestnemu županu Ivanu Hribarju, ki nam je bil toliko naklonjen; da nam je dovolil dvorano "Mestnega doma" za zborovanje. Prav požrtvovalnega se je izkazal g. učitelj Cepuder. Hvala "Glasbeni Matici" in predsedniku "Slaveca" za naklonjenost! Vsem, ki so kaj upomogli, da je tako dobro izpalo dopoldne in zvečer, iskrena hvala!

Tovariš Josip Franke, brat gospoda cesarskega svetnika Franketa v Ljubljani, bivši nadučitelj v Št. Petru na Dolenjskem, sedaj v pokoju v Oseku na Goriškem je odli-kovan s častno svetinjo za 40 letno službo-vanje.

Mariborski koncert. (Popravek.) Pri pomnoževanju sekiric za mešan zbor "Božja solza" se je vrnilo nekaj malenkostnih napak, ki pa so sicer razvidne iz razvoja harmoniza-cije. Vendar jih tu objavljam. Tenor ima v 4. vrsti v predzadnjem taktu f namesto fis, in sopran v naslednjih 2 taktih ravno tako f na-mesto fis. V pesmi "Kaj če bi veselje" mora biti v 18. taktu v basu b namesto a. Prosim, da si p. t. sodelujoči to sami popravijo, da ne bo pri generalni vaji nepotrebnega nespo-razumljenja. Pevovodja.

Iz seje e. kr. okr. šol. sveta za go-riško okolico. Uradna naznanila se vzemo v znanje. Dovolí se zidanje šol. poslopja v Biljah in Grgarju. Ustanove se samostojne enorazred-nice za Vrh nad Kanalom, Podšabotin in Tavče. Sklene se komisijonalno obravnavati prošnji za ustanovitve šole za Selo-Gojče in Gorenje Ne-kovo, Kostanjevica, Greben. Stalno se vpokoji zaradi bolehnosti dve tov. učiteljici. Obrtni šoli v Renčah se poviša letni prispevek za 100 K. Dež. šol. svet naznanja, da je ustanovilo društvo "Lega nazionale" zasebno deklško šolo v Podgori. Dovolí se razne poplave in odobre računi za že izvršene.

"Zveza narodnih društev na Šta-jerskem in Koroškem" ima sedaj svoj lokal v Celju, Rotovska ulica št. 12, I. nadstr. Redne uradne ure je uvedla tako, da se ura-duje vsak delavnik od 2. do 3. ure popoldne, vsako nedeljo in praznik pa od 10. do 11. ure dopoldne. V teh urah bo v lokalu vedno na-vzoč kak odbornik. To na znanje vsem onim, ki bodo želeli osebno opraviti svoje posle. "Zveza" priredi v dneh od 8. do 12. septem-bra t. l. v Celju velik poučen tečaj, na kate-rega se v prvi vrsti vabi učiteljstvo in dijaštvo. Dne 12. septembra t. l. se potem vrši v vseh prostorih celjskega Narodnega doma velika narodna slavnost v prid Ciril-Metodove družbe in v prid prirediteljice — "Zveze narodnih društev na Štajerskem in Koroškem". — Na obojni prireditvi opozarjamo že danes.

Klerikalci proti učiteljstvu. Goriški klerikalci so dobili zadnje dni od svojih kranj-skih pokroviteljev — podnosnico, češ, zakaj pa ne preganjate učiteljstva tako sistematično, kakor delamo mi na Kranjskem? Saj imate v rokah deželni šolski svet; glejte, da si ga ohranite, zlasti po novih volitvah, ki smo vam jih mi izbojevali ob tako ugodnem času. Zmagati mo-rate, naj stanejo volitve, kolikor hočejo, potem pa zamašite učiteljstvo usta! — Lepi časi, ako bi klerikalna drevesa rasla v nebo!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 985. Kranjsko. 123 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Kranjci je stalno oddati izpraznjeno učiteljsko in voditeljsko službo z zakonitim prejemom in naravnim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati predpisa-nim službenim potom semkaj do 25. avgusta 1909.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravnškim iz-pričevalom dokazati, da so fizično popolnoma spo-sobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 18. julija 1909

Št. 1859. 124 1—1

V postojnskem šolskem okraju namestiti sta za-četkom šolskega leta 1909/10. dve učeno-sposobni potovalni učiteljici za ženska ročna dela in sicer ena s sedežem v Postojni za sedaj za enorazredne ljudske šole v Bukovju, Matenji vasi, Orehku in na Ubelj-skem, in druga s sedežem v Vipavi za sedaj za eno-razredne ljudske šole na Erzelju, v Ložah, na Slapu, Ustji in Vrabčah, proti gotovi letni nagradi 1200 K. Nameščenje je začasno ter ne daje nikake pravice do preskrbevanja ali pokojnine.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj do 24. avgusta 1909.

O. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 30. julija 1909.

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem
poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in dru-gemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, raz-glednic itd.